

Üniversiteye Giriş Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Dershaneleri Tercih Etme Sebepleri ve Dershanelerdeki Biyoloji Öğretiminin Durumu Üzerine Bir Çalışma

Selâmi YEŞİLYURT ¹

¹ Yrd. Doç. Dr., A.Ü. Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, OFMAE Bölümü Biyoloji Eğitimi ABD, Erzurum

Alındı: 22.12.2005

Düzeltildi: 01.01.2008

Kabul Edildi: 12.02.2008

Orijinal Yayın Dili Türkçedir (v.5, n.2, Ağustos 2008, ss.95-109)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Üniversiteye Giriş Sınavına hazırlanan öğrencilerin özel dershaneleri tercih etme sebepleri ile özel dershanelerdeki biyoloji öğretiminin durumunu belirlemektir. Bu çerçevede, öğrencilerin özel bir dershaneye gitmesindeki en önemli etkene, özel dershane seçimindeki ölçütlerine, özel dershane biyoloji öğretimi hakkındaki görüşlerine cevaplar aranmaya çalışılmıştır. Örneklem grubu Erzurum il merkezindeki dört dershane rasgele seçilen 151 öğrenciden oluşmuştur. Bu tarama (survey) çalışmasında veriler anket ve yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri kullanılarak toplanmıştır. Bunun için söz konusu öğrencilere Likert tipi ve yarı açık uçlu sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ayrıca her dershane 5'er öğrenci olacak şekilde toplam 20 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Anket SPSS 12.0 paket programıyla analiz edilerek değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda öğrencilerin, özel bir dershane biyoloji bilgilerine yapacağı katkıdan çok ÖSS'ye yapacağı katkıyı düşünerek devam etme ihtiyacını hissettikleri görülmüştür. Özel dershane ile ilgili öğrencilerde "özel dershanelerin zayıf oldukları ders ve konularda öğrencileri yeterli derecede yetiştirebildiği", "ilk ve ortaöğretimdeki bazı eksiklikleri tamamlayarak öğrencileri Üniversiteye Giriş Sınavına yeterince hazırlayabildiği" kanılarının yaygın olduğunu görülmüştür. Çalışmada özel dershanelerin tercih edilme sebepleri ve mevcut durumlarından yola çıkarak MEB'ne ait okullarda "nerelerde yanlış yapıldığı" üzerinde durulmuş, okullarda yapılabilecek düzenlemeler ve alınması gerekli önlemlerle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Biyoloji Öğretimi, Özel Dershane, Üniversiteye Giriş Sınavı, MEB, Okul

GİRİŞ

Türkiye'de bugünkü ortaöğretim sistemi, toplumun ihtiyacı olan insan gücünün yetiştirilmesi konusunda artan nüfusa paralel dengeli bir gelişme gösterememiştir. Özellikle 70'li yıllardan itibaren artan bu dengesizlik, ortaöğretimden üniversitelere giriş için gün geçtikçe artan bir talebi beraberinde getirmiştir. Ancak üniversitelerin artan bu talebi karşılayacak yeterli alt yapıya sahip olmaması üniversiteye girişi sınırlandıracak giriş sınavlarını zorunlu hale getirmiştir. Sınav nedeniyle ortaya çıkan öğrenci rekabeti eğitim ve öğretimle doğrudan veya dolaylı ilişkilendirilmiş olan tüm kurum ve kişilerde tedirginlik ortaya çıkarmıştır (Büyükbay, 1997; Köse, 1999; Aslan, 2004; Ceyhun & Karagölge, 2004;

Ekici, 2005; Turan & Alaz, 2007).

Orta ve yüksek öğrenim arasındaki arz talep dengesinin kurulabilmesinde gerekli önlemlerin yeterince alınamamış olması üniversite kapılarındaki yığılmayı gün geçtikçe arttırmıştır (Büyükbaş, 1997; Köse, 1999). Eğitim ile ilgili kurum ve kişilerin Üniversiteye Giriş Sınavında öğrenci başarısını arttırabilme ve bu rekabette öğrencileri öne geçirme çabası ise onları okullar dışında alternatif arayışlarına yönlendirmiştir. Bu arayışlar Türkiye’de “Üniversiteye Giriş Sınavlarına Hazırlama Kursları” veya “Özel dershanelerin” ortaya çıkmasına neden olmuştur. İlköğretimden başlayarak tam anlamıyla bir yarış içine sokulan çocuklar ve gençler arasında giderek artan eğitim rekabeti de özel dershanelerin sayısını hızla arttırmıştır (MEB, 1995; Büyükbaş, 1997; Köse, 1999; Gençdoğan, 2002; Ortaş, 2006a; Eğitim Sen, 2007; Turan & Alaz, 2007).

Türkiye’de 1984 yılında 174 adet olan özel dershane sayısı 20 yıl içerisinde 15 kat artarak 2 bin 615’e, 2006–2007 öğretim yılı sonunda bu rakam 3.986’ya ulaşmıştır. Bugün, 2007 MEB istatistiklerine göre, özel dershaneler 1.071.827’ye ulaşan öğrenci sayısı, 47.621’e ulaşan öğretmen sayısı ile temel eğitimin önemli bir ögesi haline gelmiştir. Her yönüyle sınavlara bağımlı olan eğitim sistemi, eğitimi dershane, özel ders alanına kaydırmıştır (Aslan, 2004; ATO, 2004; Eğitim Sen, 2007; MEB, 2007).

Özel dershaneler, programları gereği başta biyoloji, fizik ve kimya olmak üzere birçok dersi orta öğretim programlarına uygun olarak sunmaktadırlar. Sunulan bu dersler belli zamanlarda çeşitli sınavlarla pekiştirilmektedir. Motivasyon, sınav heyecanını yenme, stresle başa çıkma gibi etkinlikler de bu çalışmanın parçasıdır. Özel dershaneler öğrencilerin eksikliklerini tamamlama, onları hedefledikleri okulların giriş sınavlarına hazırlama ve rehberlik hizmetleri gibi önemli görevleri yerine getirmeği amaçlamaktadırlar (Ceyhun & Karagölge, 2004).

Türkiye’de 1.5–2 milyon kadar öğrencinin katıldığı üniversiteye giriş sınavlarında fen bilimlerine ait soruların yaklaşık %8’i (10–12 soru) biyoloji sorularıdır. Ancak bunlara verilen doğru cevap sayısı ise %50’nin çok altındadır. Bu durum ise ortaöğretimde biyoloji öğretimiyle ilgili problemlerin varlığını göstermektedir (Atav & Morgil, 1999; Uğur dershanesi, 2007).

Bazı çalışmalarda ilk ve orta öğretimde kullanılan öğretim yöntemlerinin öğrencilerin bazı derslere olan ilgilerini azaltarak üniversiteye giriş sınavlarında başarısız olmalarına neden olduğunu göstermektedir (Köse, 1999; Ortaş, 2006a). Bunun yanında öğrencinin bütün hedefinin öğrenmek ve kendini geliştirmek, hayatının sınavını kazanmak yerine ezberci ve teste dayalı eğitim ile ÖSS sınavını kazanmaya kilitlenmesi özel dershanelerin devreye girmesini daha da kolaylaştırmıştır (Köse, 1999; Ceyhun & Karagölge, 2004; Gök, 2006; Ortaş, 2006a).

Özel dershanelerde uygulanan öğretim stratejilerinin temelinde okullarda da sıklıkla uygulanan düz anlatım ve soru cevap tekniği yer almaktadır. Ancak özel dershanedeki eğitimin okuldaki eğitimden en açık farkı Üniversiteye Giriş Sınavına yönelik yer verdiği yoğun testlerdir. Özel dershanelerde konu anlatımları sonucunda öğrencinin hedeflenen davranış değişikliğini göstermesine bakılmaksızın soru-cevap yöntemine geçilmekte ve anlatılan konu ile ilgili daha önce Üniversiteye Giriş Sınavlarında çıkmış sorular, bunların özellikleri ve kısa çözüm teknikleri öğretilmektedir (Bayırlı, Sürücü & Öçsoy, 1994; Morgil, Yılmaz, Seçken & Erökten, 2000; Ceyhun & Karagölge, 2004; Güvercin, 2005; Turan & Alaz, 2007).

Özel dershanelerdeki eğitimin niteliği ve kalitesi sürekli tartışma konusu olmuştur. Literatür incelendiğinde üniversiteye giriş sınavında öğrenci başarısına yönelik pek çok araştırmaya rastlanmaktadır. Bazı araştırmalar Üniversiteye Giriş Sınavına hazırlanmada okullar olmadan özel dershanelerin tek başına yetersiz kalacağı, bu haliyle özel dershanelerin eğitim ve öğretimde çarpıklıklar oluşturarak aksaklıklar meydana getirdiği

yönündeki görüşleri dile getirmektedir (Kete, Ok & Özdemir, 1998; Umay, 2000; Aslan, 2004; Gök, 2006; Gökçora, 2006; Ortaş 2006b). Bu karşılık öğrenci ve veli görüşlerinin dile getirildiği bazı araştırmalarda da özel dershanelerin, özellikle ÖSS sınavında başarıya yönelik eğitime somut olarak katkı yaptığına dikkat çekilmektedir (Yılmaz, 1997; Morgil, Yılmaz, Seçken & Erökten, 2000; Morgil, Yılmaz & Geban, 2001; Ceyhun & Karagölge, 2004; Ekici, 2005; Ortaş, 2006a; Turan & Alaz, 2007).

Türkiye’de MEB’e ait ortaöğretim kurumlarında sınıfların kalabalık olması, fiziki konumların yetersizliği ikili öğretim ve öğretmenlerin isteksizliği, bazı okullarda derslerin boş geçmesi gibi nedenler öğrencinin öğrenmesini engellemekte ve okullarda var olan sıkıntıyı daha da arttırmaktadır. Ortaöğretime devam eden öğrencilerin mevcut Üniversiteye Giriş Sınavına hazırlanması ve ona göre donatılması gerekir. Her yıl yaklaşık iki milyon öğrenci Üniversiteye Giriş Sınavına hazırlanmaktadır. Ancak öğrencilerin çoğunluğunun kazanamadığı Üniversiteye Giriş Sınavı sonrası yaşananlar düşündürücüdür (ortaş, 2006a; Eğitim Sen, 2007; Turan & Alaz, 2007).

Ortaöğretim kurumlarından gelen adayların sistemden ayrıldıktan sonra Üniversiteye Giriş Sınavında daha başarılı olmaları, sistemin içinde bulunan özellikle kamu okullarının yetersizliği ve bu okullardaki öğrenci başarısını ölçme-değerlendirme biçiminin üniversiteye giriş sınavına uygunsuzluğunun öğrencilerin özel ders ya da özel dershanelere talebini doğurmaktadır. Birçok aile ise çocuklarına daha iyi bir gelecek hazırlamak için onları özel okullara veya özel dershaneye göndermeyi zorunlu görmektedirler (Şirin, 1998, 2000; Okur & Dikici, 2004; Gök, 2006; Ortaş, 2006b).

Üniversiteye Giriş Sınavı sonuçlarına göre Fen ve Anadolu liselerinin öğrencileri bir tarafa bırakılırsa normal liselerin durumu oldukça sıkıntılıdır. Artık destek eğitimi olmaktan çıkıp, asıl eğitime dönüşmüş gibi görünen dershane sistemi dışında kalan bir öğrencinin ise sınav kazanmasına, daha iyi bir okula, üniversiteye gitmesine neredeyse imkânsız gözüyle bakılmaktadır (Özdemir, 2001; Ceyhun & Karagölge, 2004; Ekici, 2005; Ortaş, 2006a, b; Eğitim Sen, 2007; Turan & Alaz, 2007). Parası olanların dershanelere giderek, özel öğretmenler tutarak, ne kadar doğru ölçtüğü tartışılabilir olan, 3,5 saatlik sınavın gereklerine göre daha kolay hazırlanması, parası olmayanların ise ya parası olanlardan kalan kontenjanlara girerek ya da okullarda öğretildiği kadarıyla sınava hazırlandığı bir sistemin Anayasa’nın ve Milli Eğitim Temel Kanunu’nun “Eğitimde İmkân ve Fırsat Eşitliği” ilkesiyle bağdaşması tartışma konusudur (Aslan, 2004; Gök, 2006).

Konu bütün yönleri ile düşünüldüğünde, Üniversiteye Giriş Sınavına hazırlanan öğrencilerin özel dershaneleri tercih etme sebepleri ve dershanelerdeki biyoloji öğretiminin durumunun belirlenmesine yönelik yapılacak bir çalışma sürekli artan özel dershanelerle ilgili devlet okullarında alınması gereken önlemlere ışık tutacaktır. Ayrıca böyle bir çalışma devlet okullarındaki eksikliklerin ortaya çıkarılıp biyoloji öğretimin iyileştirilebilmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu çalışmanın amacı Üniversiteye Giriş Sınavına hazırlanan öğrencilerin dershaneleri tercih etme sebepleri ile özel dershanelerdeki biyoloji öğretiminin durumunun belirlenmesidir.

Bu amaç çerçevesinde;

- a. Öğrencilerin özel dershanedeki eğitim süreleri nedir?
 - b. Dershaneye devam eden öğrencilerin mevcut okul durumu nedir?
 - c. Öğrencilerin özel bir dershaneye gitmesindeki en önemli etken nedir?
 - d. Öğrencilerin dershane seçimindeki ölçütleri nelerdir?
 - e. Öğrencilerin özel dershanedeki biyoloji eğitimi hakkındaki görüşleri nelerdir?
- şeklindeki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Çalışmada tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır.

a- Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de özel dershanelerin biyoloji programlarına katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Erzurum’da bulunan 4 özel dershanenin biyoloji programına katılan öğrenciler arasından rasgele seçilen 151 kişilik bir grup ise araştırmanın örneklemi oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin 47 si (%31.1) kız, 104’ü (%68.9) erkektir.

b- Veri Toplama Araçları ve Analiz Teknikleri

Bu tarama (survey) çalışmasında (McMillan & Schumacher, 2006) veriler anket ve yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri kullanılarak toplanmıştır. Uygulanan anket toplam 21 soru içermektedir. Sorulardan 16’sı Likert tipi derecelendirme ölçeği olup, “Hayır”, “Kısmen” ve “Evet” şeklinde 3 seçenek bulunmaktadır. Diğer 5 sorudan ikisi yarı açık uçlu, üçü ise demografik özelliklerle ilgili sorulardır. Sorularla öğrencilerin, özel dershanelerin biyoloji öğretimine olan katkılarına yönelik düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların gerekçelerini daha iyi ortaya koyabilmek için her dershaneden daha önce ankete katılan 5 öğrenci, toplamda 20 öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır.

Anketin hazırlık aşamasında bazı ifadelerin oluşturulması için Ceyhun ve Karagölge’den (2004) de yararlanılmıştır. Anketteki ifadeler tamamlandıktan sonra bütün sorular bir uzman grubu tarafından kontrol edilmiştir. Hazırlanan ölçeğin geçerliğini sınamak amacıyla her özel dershaneden teste katılanlar dışında rasgele seçilmiş 10 öğrenci (toplam 40) ile yapılan karşılıklı görüşmelerde anketteki ifadelerin anlaşıldığı görülmüş ve her bir grupta da verilen cevaplar birbirleriyle benzerlik göstermiştir. Ön çalışmaya ait anketlerden elde edilen verilerin SPSS 12.0 istatistik programıyla yapılan güvenirlik analizinde ise Likert tipi değişkenlere ait maddelerin Cronbach Alpha değeri 0.72 olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin ölçekteki sorulara içtenlikle cevap verdiklerinin varsayıldığı bu çalışma 2004–2005 öğretim yılı II. Yarıyıl sonunda uygulanmıştır.

Ankette sorulan sorular alt başlıklara ayrılarak incelenmiştir. Bu alt başlıklar ve analiz sonuçları ayrı ayrı olarak bulgulara verilmiştir (Tablo 1, 2, 3, 4, 5).

Çalışmamızda öğrencilerden anket yoluyla toplanan nitel veriler gruplandırılmış ve yüzde değerler halinde sunulmuştur. Bu bağlamda araştırmada SPSS 12.0 istatistik programıyla yapılan; frekans analizleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Elde edilen verilerin analizi ile anketteki ifadelere yönelik ortaya çıkan başlıklar ve frekans analiz sonuçları şöyledir;

a. Öğrencilerin dershanedeki eğitim süreleri:

Öğrencilerin özel dershanedeki eğitim sürelerine bakıldığında öğrencilerin %45’inin dershanede ilk yılları olduğu %35.’i nin 2 yıl geriye kalanların %19.9’unun 2 yıldan daha fazla süredir eğitim aldığı görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 1. *Biyoloji Programına Katılan Öğrencilerin Dershanedeki Eğitim Süreleri.*

Cinsiyet	Dershanedeki yılınız						Toplam	
	1. yıl		2. yıl		2 yıldan fazla			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	25	16.6	18	11.9	4	2.6	47	31.1
Erkek	43	28.5	35	23.2	26	17.2	104	68.9
Toplam	68	45.0	53	35.1	30	19.9	151	100.0

b. Dershaneye devam eden öğrencilerin mevcut okul durumu:

Öğrencilerin mevcut okul durumuna bakıldığında, %54.3'ünün ortaöğretimden mezun, %43.0'ünün ortaöğretime devam ettiği, %2.6'sının ise üniversiteye kayıtlı olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. *Özel Dershaneye Devam Eden Öğrencilerin Mevcut Okul Durumlarına Göre Dağılımı.*

Cinsiyet	Öğrencinin mevcut okul durumu						Toplam	
	Liseden mezun		Liseye devam ediyor		Üniversiteye kayıtlı			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	23	15.2	24	15.9	0	0	47	31.1
Erkek	59	39.1	41	27.2	4	2.6	104	68.9
Toplam	82	54.3	65	43.0	4	2.6	151	100

Üniversiteye kayıtlı olmasına rağmen dershanede ÖSS'ye hazırlanan öğrencilerle ayrıca görüşmeler yapılmıştır. Bu öğrencilere sorulan “Üniversitede bir yere kayıtlı olmanıza rağmen neden tekrar ÖSS'ye hazırlanıyorsunuz?” sorusuna karşılık verdikleri sözlü cevaplardan “daha önce tercih ettikleri programı beğenmedikleri ve daha iyi bir programa girme hedeflerinin olduğu” anlaşılmıştır.

c. Öğrencilerin özel bir dershaneye gitmesindeki en önemli etkenler:

Tablo 3'te de görüleceği gibi öğrencilerin %98'inin özel bir dershaneye gitmede en önemli etkeni ÖSS'yi kazanmak şeklinde belirtmesi dershanelerin bugünkü görünen amacını daha net ortaya koyması açısından anlamlıdır.

Tablo 3. *Öğrencilerin “Özel Dershaneye Gitmenizdeki En Önemli Etken Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.*

Dershaneye gitmeye neden olan en önemli etkenler	f	%
ÖSS'yi kazanmak için	148	98.0
Ailemin isteğini yerine getirmek için	1	0.7
Okuldaki biyoloji derslerine yardımcı olması için	1	0.7
Vatanıma daha iyi hizmet edebilecek seviyeye gelmek için	1	0.7
Toplam	151	100.0

d. Öğrencilerin derslane seçimindeki ölçütleri:

Öğrencilerin özel derslane seçimine bakıldığında öğrencilerin %23.8'inin dershanenin il düzeyindeki başarısını ölçüt aldığı görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 4'de görüldüğü gibi öğrencilerin %23.2'sinin dershanesini araştırma yaparak belirlediği, %18.5'inin de öğrenciye olan ilgisinden dolayı dershanesini tercih ettiği,

%10.6'sinin ise dershanede tanıdık öğretmenlerin olmasının dershane seçimini etkilediğini belirtmiştir. Diğer öğrenciler ise diğer başka etkenlerin dershane seçimini etkilediğini ifade etmişlerdir

e. Öğrencilerin dershanedeki biyoloji öğretimi hakkındaki görüşleri:

Özel dershanelerde biyoloji öğretimiyle ilgili sorulan 16 adet Likert tipi soruyla öğrenci görüşleri sorgulanmıştır (Tablo 5).

Tablo 4. Öğrencilerin “Özel Dershane Seçimindeki Ölçütleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.

Öğrencilerin dershane seçimindeki ölçütleri	f	%
Dershaneye araştırma yaparak geldim	35	23.2
Dershanenin öğrenciye olan ilgisinden dolayı geldim	28	18.5
Dershanenin il düzeyindeki başarısından dolayı geldim	36	23.8
Dershanenin sağladığı maddi kolaylıklardan dolayı geldim	12	7.9
Aynı dershanede tanıdık öğretmen olmasından dolayı geldim	16	10.6
Dershanede arkadaşımın olmasından dolayı geldim	4	2.6
Dershanedeki biyoloji dersine verilen önemden dolayı geldim	4	2.6
Eve daha yakın olduğu için geldim	6	4.0
İl dışından geldiğim için yurt imkânının olması	1	0.7
Sağladıkları imkânlardan dolayı geldim	1	0.7
Daha iyi bir eğitim almak için geldim	1	0.7
Öğretmen kadrosunun yeterli olmasından dolayı geldim	1	0.7
Bir tanıdığımın önerisi ile geldim	1	0.7
Okuluma yakın olduğu için ve kaliteli eğitim verdiği için	1	0.7
Toplam	151	100

Tablo 5. Öğrencilerin Dershanedeki Biyoloji Öğretimi Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı.

Görüşler	Evet		Kısmen		Hayır	
	f	%	f	%	f	%
Dershanedeki biyoloji öğretiminin okuldaki öğretime katkısı olduğunu düşünmüyorum.	39	25.8	31	20.5	81	53.6
Dershanedeki biyoloji dersleri okuldakine göre daha basit ve yüzeysel anlatılıyor.	30	19.9	38	25.2	83	55.0
Orta öğretimde biyoloji dersinde yeterli bilgiye sahip olamadığımdan dershanenin verimli olacağını düşünmüyorum.	20	15.9	24	15.9	107	70.9
Dershanede biyoloji dersi müfredatının lise müfredatından daha az olduğunu düşünüyorum.	75	49.7	36	23.8	40	26.5
Biyoloji dersini dershanede sevdim ve anlamaya başladım	73	48.3	53	35.1	25	16.6
Dershanedeki biyoloji dersleri okuldakine göre daha sade ve anlaşılır.	95	62.9	45	29.8	11	7.3
Dershaneye giden öğrencilerin ÖSS’de biyoloji sorularını daha çok cevaplandırıldığını düşünüyorum.	95	62.9	34	22.5	22	14.6
Dershanedeki etütlerin biyolojiyi öğrenmeye katkısı olduğuna inanıyorum.	87	57.6	49	32.5	15	9.9
Okulda anlamayıp dershanede anladığım biyoloji konuları çoğunluktadır.	96	63.6	36	23.8	19	12.6
Dershanede sınıf mevcudunun az olması biyolojiyi anlamama yardımcı olmaktadır.	54	35.8	52	34.4	45	29.8
Dershanede aynı sınıftaki öğrenci seviyelerinin aynı veya birbirine yakın olması biyoloji dersinin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır.	95	62.9	44	29.1	12	7.9
Dershane sınıflarının fiziki yapısı biyoloji dersini daha iyi anlamama katkı yapıyor.	38	25.2	52	34.4	61	40.4

Tablo 5. Devamı..

Dershanedeki biyoloji öğretmenlerinin okuluma göre öğrenci-öğretmen ilişkisinin daha iyi olması başarıımı etkiliyor.	100	66.2	35	23.2	16	10.6
Rehberlik hizmetlerinin okulumdan iyi olması başarıımı etkiliyor.	69	45.7	38	25.2	44	29.1
ÖSS'yi kazanmak için dershaneye gitmemin gerekli olduğunu düşünüyorum	117	77.5	23	15.2	11	7.3
Biyoloji öğretmenlerinin Türkçe'yi daha iyi kullanarak ders anlatmaları dersi daha iyi anlamamı sağlıyor.	95	62.9	43	28.5	13	8.6
Teknolojik aletler yaygın olarak kullanılmaktadır (Tepegöz, slâyt makinesi, bilgisayar)	5	3.3	11	7.3	135	89.4
Yazı tahtası yaygın olarak kullanılmaktadır.	145	96.0	6	4.0	0	0

Elde edilen verilerin frekans analizlerine göre öğrencilerin %53.6'sı dershanedeki biyoloji öğretiminin okuldaki öğretime katkısı olmadığını, %20.5'i ise kısmen katkısı olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilerin %19.9 gibi küçük bir kısmı dershanedeki biyoloji derslerinin okuldakine göre daha basit ve yüzeysel anlatıldığını düşünürken büyük bir çoğunluğu (%55) dershanedeki biyoloji derslerinin okuldakinden pek fazla farklı olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %70'i ise anketteki "orta öğretimde biyoloji dersinde yeterli bilgiye sahip olamadığımdan dershanenin verimli olacağını düşünmüyorum." ifadesi için "hayır" cevabını vererek dershanenin biyoloji öğrenimine katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir (Tablo 5).

Öğrencilerin yaklaşık yarısı (%49.7) dershanedeki biyoloji dersi müfredatının okuldakinden daha az olduğunu belirtmişlerdir. Bu arada dershanedeki biyoloji derslerinin okuldakine göre daha sade ve anlaşılır (%62.9) bir şekilde olduğunu belirten öğrenciler, biyoloji derslerini dershanede sevdiklerini ve anlamaya başladıklarını (%48.3) ifade etmişlerdir (Tablo 5).

Öğrencilerin %62.9'u dershaneye giden öğrencilerin ÖSS'de biyoloji sorularını daha çok cevaplandırıldığını, %77.5'i de ÖSS'yi kazanmak için dershaneye gitmesinin gerekli olduğunu düşünmektedir (Tablo 5).

Okulda anlamayıp dershanede anladığı biyoloji konularının çoğunlukta olduğunu belirten (%63.6) öğrenciler dershanedeki biyoloji öğretmenlerinin Türkçe'yi daha iyi kullanarak ders anlatmasının ise başarılarını etkilediği (%62.9) ifade etmişlerdir (Tablo 5).

Öğrencilerin %62.9'u dershanede aynı sınıftaki öğrenci seviyelerinin aynı veya birbirine yakın olmasının biyoloji dersinin anlaşılmasını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerle olan ilişkilerle ilgili öğrencilerin %66.2'si dershanedeki biyoloji öğretmenleriyle olan ilişkilerinin, okuldaki öğretmen-öğrenci ilişkisinden daha iyi olduğunu ve bunun da başarılarına katkı yaptığını, %57.6'sı dershanedeki etütlerin biyolojiyi öğrenmeye katkı sağladığını, %45.7'si rehberlik hizmetlerinin okullarından daha iyi olduğu ve başarılarını etkilediğini ifade etmişlerdir (Tablo 5).

Ayrıca öğrencilerin %29.8'i dershanede sınıf mevcudunun az olması biyoloji öğrenimine katkısının olmadığını ifade ederken büyük çoğunluk ise sınıf mevcudunun başarıyı arttırdığını belirtmiştir. %25.2'lik bir oran ise dersane sınıflarının fiziki yapısının biyoloji dersinin daha iyi anlaşılmasına neden olduğunu düşünmektedir (Tablo 5).

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu teknoloji aletlerin dershanedeki sınıflarda kullanılmadığını (%89.9), yazı tahtasının ise vazgeçilmez bir eleman olduğunu (%96) belirtmişlerdir (Tablo 5).

f. Öğrencilerle yapılan görüşmeye ait bulgular:

Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların gerekçelerini daha iyi ortaya koyabilmek için, ankette sorulan sorulara paralel olarak sorgulanan, her dershaneden 5 öğrenci olmak üzere toplamda 20 öğrenci ile yapılan birebir görüşme sonuçları ise

şöyledir:

“Ortaöğretimde aldığınız/almakta olduğunuz biyoloji programı ile kullanılan ölçme tekniği sizi ÖSS’ye hazırlamada ne derece yeterlidir?” sorusuna öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (17 öğrenci) bu soruya “biyoloji programı ve ölçme tekniklerinin ÖSS’ye hazırlamada yetersiz” kaldığı şeklinde cevap vermişlerdir. Kendilerine **“neden?”** şeklinde soru yönelttiğimizde ise “dershanelerde özel olarak geçmiş yıllarda çıkan sorulara ait konularla birlikte ÖSS’ye yönelik test tekniklerinin verildiği, MEB’na ait okullarda ise bu noktalara çok fazla dikkat edilmediğini” ifade etmişlerdir.

“Dershaneye gitme ihtiyacını neden hissediyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya yönelik olarak öğrencilerin tamamı (20 öğrenci) “her okulun farklı kalitede eğitim verdiğinden söz ederek, bu eşitsizliği ortadan kaldırmak ve ÖSS’deki şanslarını arttırabilmek için dershaneye gitmenin gerekli olduğuna inandıklarını” belirtmişlerdir. Bunun yanında öğrencilerin hemen hepsi (19 öğrenci), “ÖSS’de başarının anahtarının dershaneler olduğunu”, 16 öğrenci ise “hayatında üniversiteye giriş sınavından daha önemli bir şey olmadığını”, 18 öğrenci de dershaneye gitmeden üniversiteye giriş sınavını kazanmanın çok zor olduğu yönündeki inançlarını” ifade etmişlerdir.

“Dershaneye gitme konusunda okuldaki öğretmenlerden veya yöneticilerden telkin alıyor musunuz?” şeklinde bir soru soruya görüşmeye katılan öğrencilerin bir kısmı (14 öğrenci) “özel dershaneler konusunda öğretmenlerden bir telkin almadıklarını, ancak buna karşılık okuldaki derslerin derste tam olarak anlaşılmadığını, öğretmenlere de soru sorma imkânını her zaman bulamadıklarından çözümü arkadaş çevresi ve ailenin telkiniyle dershanede bulduklarını” ifade etmişlerdir. Geriye kalan 6 öğrenci ise “öğretmenlerinden dershaneye giderseniz size yararlı olacaktır” şeklinde telkin aldıklarını belirtmişlerdir. Bunun üzerine bu öğrencilere (6 öğrenciye) **“Okullarınızda derslerinize girip, size dershaneye gitme konusunda telkinde bulunan öğretmenleriniz şu anda eğitim yaptığınız dershane ile irtibatlı mı?”** şeklinde soru yöneltmiştir. Öğrencilerden 4’ünün “evet” cevabı vermesi düşündürücü bulunmuştur.

“Sizce dershanede verilen biyoloji eğitimin kalitesi nedir?” şeklinde kendilerine yöneltilen soru üzerine öğrenciler daha önce kendilerine yöneltilen sorularla bağlantı kurarak “Dershanede anlatılan biyoloji derslerinin okullarındaki müfredata göre daha az ve özet olmasına karşılık test çözümlerinde daha fazla bilgiye gerek duyulduğunu, bunun sağlanması için de okullarda atılmış bir temelin olması gerektiğini ve ancak bu temelle birlikte dershanelerde alınan eğitimin amacına ulaşabileceğini” belirtmişlerdir. Ayrıca bu öğrenciler (16 öğrenci) “dershanelerin biyoloji eğitiminden çok ÖSS’de çıkabilecek kavramlar üzerinde ezbere dayalı bir eğitim yaptıklarını, eğer öğrenci orta öğretimde biyoloji dersi almamışsa dershane ona fazla bir şey veremediğini” de ifade etmişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık yarısı (9 öğrenci) “Dershanede eğitim her bakımdan kaliteli olduğu” görüşünü belirtmişlerdir.

“Okullarındaki biyoloji öğretmenlerinizin öğretme çabaları dershanelerdeki biyoloji öğretmenlerine göre nasıldır?” şeklindeki bir soruya görüşmeye katılan öğrencilerin çoğunluğu (19 öğrenci) “Özel dershanelerin ticari bir kuruluş olmasından dolayı buradaki biyoloji öğretmenlerinin dershanede çalışmaya devam edebilmek için kendi yeteneklerini ortaya koyma yönünde okullarındaki öğretmenlere göre daha fazla çaba sarf ettiklerini” belirtmişlerdir. Bunun yanında öğrencilerin ifadelerinde (19 öğrenci) “okullarındaki biyoloji öğretmenlerinin MEB’nın zorlamasına maruz kalmadıklarından dolayı yeteneklerini tam olarak gösteremediklerini ve öğrencilere yardımcı olma konusunda çabalarını tam olarak ortaya koymadığına inandıkları” görülmektedir.

“Dershanede aldığınız biyoloji dersi son sınıfta aldığınız biyoloji dersine katkı yapıyor mu?” şeklindeki bir soruya öğrencilerin (14 öğrenci), “ÖSS’de çıkan soruların ortaöğretimin ilk iki senesine dağıldığı ve bu yüzden dershanede aldıkları biyoloji dersinin

son sınıfta aldıkları biyoloji dersine fazla bir katkı sağlamadığını” düşündükleri görülmüştür.

“Dershanedeki sınıf mevcudu biyoloji öğreniminize katkı yapıyor mu?” şeklindeki bir soruya ise öğrenciler (19 kişi) “sınıf mevcudunun 15–20 kişi civarında olmasının öğretmenin anında dönüt vermesi ve akla takılan soruların hemen sorulup cevaplanması açısından önemli olduğu” vurgulamışlardır. Bu arada öğrenciler (16 öğrenci) “sınıf mevcudunun az olması ile disiplin sorununun azaldığı ve derse olan ilginin ise daha da arttığını” belirtmişlerdir. Öğrenciler (15 öğrenci) ayrıca “dershanelerdeki sınıfların benzer sevilere öğrencilerden oluşması ve bu öğrencilerin dershanelere benzer amaçlarla gelmelerinden dolayı anlatılan biyoloji konularının okulda alınan bilgiyi pekiştirerek biyolojinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağladığını” ifade etmişlerdir.

“Dershane çalışan biyoloji öğretmenlerinin ders anlatma sırasındaki diksiyonları, Türkçe’yi kullanma şekilleri ve öğrencilerle olan ilişkileri size göre nasıldır?” şeklindeki sorulara yönelik olarak görüşmeye katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (18 öğrenci) “dershanelerin ticaret yeri olmasından dolayı Türkçe’yi daha iyi kullanan ve diksiyonu iyi biyoloji öğretmenlerin tercih edilmesi gerektiğini ve çoğunlukla da öyle olduğunu” ifade etmişlerdir. Bu arada öğrenciler (17 öğrenci) “dershane öğretmenlerinin okullarındaki öğretmenlere göre öğrencilerle ikili ilişkilerde biraz daha fazla bulunduklarını, etüt ve rehberlik hizmetleri ile bu ikili ilişkinin daha da kuvvetlendiği ve daha sıkı çalışmaya teşvik edildiklerini” belirtmişlerdir.

“Okullardaki biyoloji müfredatı sizce nasıl olmalı?” şeklindeki bir soruya da öğrencilerin tamamı (20 öğrenci) “madem ÖSS bizim için önemli, öyleyse ortaöğretimdeki biyoloji müfredatı bizi ÖSS’ye hazırlayacak şekle dönüştürülmeli” şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bu arada öğrencilerin bir kısmı (13 öğrenci) “herkes dershaneye gidecek durumda olmayabilir, okullar neden ÖSS’ye hazırlayacak seviyeye gelsin”, “okullarımız yeterli olsa idi biz de dershaneye gitme ihtiyacı duymazdık” şeklinde beyanlarda bulunmuşlardır. Öğrencilerin bazıları da (8 öğrenci) okullarda biyoloji dersine ait temel bilgilerin verildiği, ancak sistemin Üniversiteye Giriş Sınavına ait test tekniklerin öğretilmesinde eksik kaldığını” belirtmişlerdir.

“Dershanelere gitme probleminin okullardaki çözüm yolu sizce nedir?” şeklinde bir soruya öğrencilerin bir kısmı (8 öğrenci) “öğrenci istekleri göz önüne alınarak okulda bazı derslere özel, ancak istekli öğrencilere yönelik etütler düzenlenmelidir. Bu etüde istenen dersin öğretmenin de katılımı mutlaka sağlanmalı, öğrencinin anlayamadığı konular ise etüt, ek ders veya kurs yoluyla öğretmen tarafından tekrarlanmalıdır.” şeklinde cevaplar vermişlerdir. Ayrıca öğrenciler “okullarda verilecek ek ders ve kurslar için de kesinlikle öğrencilerden ek ücret talep edilmemesi gerektiğini” belirterek “öğretmenin öğretme çabasının devlet tarafından ek ders ücreti şeklinde mükâfatlandırılması gerektiğini, bu durumda fazladan mesai ücreti ile öğretmenin öğretme çabasının daha da artabileceğini” vurgulamışlardır. Bazı öğrenciler de (4 öğrenci) “öğretmenlerin okuldaki performanslarının düşmemesi için onlara dershane yolunun kesinlikle kapatılması gerektiğini” belirtmişlerdir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Yapılan bu çalışma ile Üniversiteye Giriş Sınavına hazırlanan öğrencilerin özel dershaneleri tercih etme sebepleri ile özel dershanelerdeki biyoloji öğretiminin durumu belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre;

Öğrencilerin ısrarla dershaneye gitmek istemelerinin başlıca sebeplerinden birisi üniversiteyi kazanma ve dolayısıyla belli bir iş sahibi olma konusunda dershanelerin onlar için en büyük umut olmasıdır. Bu çalışmayla özel teşebbüsün bu çeşit dershaneleri açarak

milli eğitimde yaşanan eksiklikleri çok iyi değerlendirdiği ve dershanelerin yüksek öğrenime girmek isteyen gençlerin büyük oranda ümit kaynağı olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca bu çalışma ile artan rekabet karşısında öğrencilerin, iş bulma ve gelecek kaygısıyla dershane seçiminde daha hassas ve seçici davrandıkları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler için, dershanenin il düzeyindeki başarısı ve öğrenci ile olan iletişimleri onların tercih edilme ölçütü olduğu görülmüştür.

Çalışmada öğrencilerin özel dershanelere, biyoloji ve diğer ders konuları ile ilgili bilgilerine yapacağı katkıdan çok ÖSS'ye yapacağı katkıyı düşünerek devam etme ihtiyacını duydukları ve dershanelere yönelik gerçekten büyük bir güven içinde oldukları görülmektedir. Ayrıca bu çalışma öğrencilerin, okullarda ÖSS'ye yönelik biyoloji bilgilerindeki eksikliğini dershaneler sayesinde tamamlayabildiklerini göstermektedir. Bu sonuca göre öğrenciler dershaneye sadece soru çeşitlerini, soru çözme yöntemlerini, test tekniklerini öğrenmeye değil aynı zamanda orta öğretimdeki teorik bilgi eksikliklerini tamamlamak için gelmiş olmaktadır. Ancak bu çalışmada öğrencilerin üzerinde durduğu önemli bir nokta, dershanelerde biyoloji konuları üzerinde fazla durulmadığı, konuların sade ve daha çok ÖSS'ye yönelik bol soru çözme teknikleriyle verildiğidir. Benzer sonuç, Büyükbaş (1997), Morgil, Yılmaz, Seçken ve Erökten (2000) ve Ceyhun ve Karagölge (2004) tarafından daha önce yapılan çalışmalarla da ortaya konulmuştur. Farklı zamanlarda yapılan bu çalışmalar özel dershanelerin konu anlatım ve tekniklerinde herhangi bir değişikliğe gitmek gereksinimi duymadığını göstermesi açısından düşündürücüdür.

Çalışmada, okullarında dershaneye göre daha geniş bir biyoloji eğitimi aldıklarını ifade eden öğrencilerin bunu destekler nitelikte, ortaöğretimde aldıkları biyoloji eğitimini dershanede öğretilenlere temel olarak düşündükleri, ortaöğretimde biyoloji dersini hiç almayanlar için dershanede öğretilenlerin çok da fazla yararlı olmayacağına inandıkları görülmektedir. Özel dershanelerin okullardan farklı gibi görünen şeklinin ise konuların daha sade ve anlayabilecekleri şekilde özetlenerek çok sayıda testlerle desteklenmesi olduğu da cevaplardan anlaşılmaktadır. Sonuçta bu durum özet halinde sunulan biyoloji konularının pekiştirilmesine ve anlaşılmasına önemli katkı sağlayacaktır. Ayrıca dershanede soru çözme ve tekniklerinin öğretilmesi (Tablo 5), öğrencilerin de ÖSS'ye yönelik sorularda pratiklik kazanmaları öğrencilerde “dershaneye giden öğrencilerin ÖSS’de biyoloji sorularını daha çok cevaplandırabilecekleri” inancının artmasına yol açacaktır. Bu sonuç Tablo 5’de açıkça görülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin çoğunluğunun “biyoloji derslerini dershane sayesinde sevdikleri, okulda anlamayıp dershanede anladıkları biyoloji konularının çoğunlukta olduğu, dershanedeki etütlerin biyolojiyi öğrenmeye katkısı olduğuna inandıkları” görülmektedir (Tablo5). Böyle bir sonuç, verdikleri eğitim sonucu para kazanma çabasında olan özel dershaneler için sevindiricidir. Ancak günümüze kadar özel dershanelerin sayısı hızla artmış ve dershaneler arasındaki var olan rekabet daha da artmıştır. Bunun sonucu olarak dershaneler en kaliteli öğretmenleri kadrolarına katabilme yarışına girmişlerdir. Bu ise okullarda çalışan başarılı öğretmenlerin, maddi kaygının da kullanılarak, ya kısmen (hem okul hem dershane şeklinde) ya da tamamen (sadece dershane) dershanelere çekilmesine sebep vermiştir. Ticari amaçla kurulan dershanelerde görev yapan öğretmenlerin öğrencilerine okuldakinden daha iyi, anlayışlı ve sabırlı davranmaları düşündürücüdür. Böyle bir öğretmen görüntüsü çizmelerine, dershanelerdeki öğretmenlerin başarısız olmaları durumunda işlerine son verilebileceği kaygısı sebep olabilir. Bu durum öğrenciler tarafından özel dershanelerdeki öğrenci-öğretmen ilişkisi devlet okullarındaki öğretmenlere göre daha iyi olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Bu sonuç okullardaki önemli bir yaraya ve çözümüne parmak basması açısından önemlidir.

Görüşmeler sırasında bazı öğrencilerin vurguladığı kendilerine dershaneye gitme konusunda telkinlerde bulunan öğretmenlerden bazılarının dershanede de çalışan

öğretmenler olması, Gök'ün (2006) de çalışmasında öne çıkardığı, üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir problemdir. Özellikle okuldaki kaliteli öğretmenlerin, maddi sıkıntılarının da etkisiyle, dershaneler tarafından yapılan ikinci iş tekliflerini yasal olmasa da geri çevirememeleri onlar açısından normal karşılanabilir. Ancak bu durumun dershanelerde ciddi yoğunlukta çalışan öğretmenlerin okullarında performans kaybına uğrayabilecekleri de aşikârdır. Bu duruma yaptıkları çalışma ile dikkat çeken Ceyhun ve Karagölge (2004) “okullarda çalışan bir öğretmenin, yasal olmadığı halde bir dershanede çalışması halinde dershanede başarılı olup okulda olmaması düşündürücüdür” şeklinde yorumda bulunmuşlardır. Milli Eğitim açısından ilk ve ortaöğretimde öğretmen değerlendirilmesi ile ilgili ölçütler ücretteki iyileştirme ile birlikte yeniden gözden geçirilebilir ve sonrasında ikinci işe ait yasal süreç kesinlikle işletilebilirse bu konuda bazı problemlerin de önüne geçilebilir. Ancak okul dershane ilişkisi başlı başına araştırılması gerekli bir konudur. Bunun için öğretmenlerin okullardaki performanslarını etkileyen kaygıları ölçecek ve onların gözüyle okullarda öğretmen performansını artıracak etkenlerin ortaya çıkarılabileceği bir çalışma bu durumu daha açık bir şekilde ortaya koyacaktır.

Öğrenciler, dershanede sınıf mevcudunun az olmasının, öğrencilerin seviyelerine göre sınıflara yerleştirilmesinin, etütlerin ve rehberlik hizmetleri ile sıkı öğrenci kontrolüyle birlikte iyi bir öğrenci-öğretmen ilişkisinin sağlanmasının hem diğer dersler hem de biyoloji öğretimi açısından yarar sağladığını ifade etmişlerdir. Sınıftaki öğrenciler birbirine yakın bilgi seviyelerinde olduğundan kuşkusuz öğretmen dersinde daha verimli ve yararlı olacak, zaman kayıpları ortadan kalkacaktır. Bu durum, aynı zamanda eğitim ve öğretimin ÖSS'ye yönelik olarak daha etkili ve planlı yapılmasını, farklı seviyelerdeki öğrencilerin yeteneklerine göre değerlendirilmesini ve öğretmen performansının artışı sağlayacaktır. Özel dershanelerin öğretimindeki yeri üzerine yapılan çalışmalarda da özel dershanelerin öğrenciye karşı ilgi ve tutumunun, öğrencilerin özel dershaneleri tercih etmesindeki en önemli faktör olduğunun tespit edilmesi (Şirin, 1998, 2000; Dikici & Işık, 2001; Morgil, Yılmaz & Geban, 2001; Okur & Dikici, 2004; Ekici, 2005; Güvercin, 2005; Turan & Alaz, 2007) bu çalışmada ortaya konulan bulguları desteklemektedir. Buna göre öğrenci-öğretmen ilişkisi özel dershaneye yönelik algılandığı gibi MEB'na ait okullarda da olumlu anlamda algılanabilmesi için okulların ve öğretmenlerin mevcut durumu öz eleştiri ile objektif bir şekilde tekrar gözden geçirilmeli, okullardaki mevcut rehberlik hizmetleri daha da sıkı bir öğrenci kontrolü ile uygulanmalıdır. Ayrıca okulların programlarındaki derslere ek olarak, öğrenci istekleri mutlaka göz önüne alınmak şartıyla bazı derslere özel ve özellikle biyoloji dersi için ÖSS'ye yönelik soru tekniklerinin de verildiği, etüt, ek ders veya kurslar düzenlenmesi öğrencinin hem okul hem de ÖSS başarısını arttıracak, özel bir dershaneye gitme ihtiyacını da azaltacaktır. Ancak bu durumda, gözden kaçırılmaması gereken önemli bir husus bu ek hizmetler karşılığında öğrenciden herhangi bir ücret talep edilmemesi gerektiğidir. Öğrencisine bir şeyler verme yönünde çalışan öğretmen çabası ise MEB tarafından örneğin; ek ders ücretleri ile mutlaka mükâfatlandırılmalıdır.

Ankette “dershane sınıflarının fiziki yapısı biyoloji dersini daha iyi anlamama katkı yapıyor” ifadesine yönelik öğrencilerin %40'ı “hayır” cevabını vermiştir. Bu cevap normal karşılanabilir. Ancak öğrencilerin büyük bir çoğunluğun teknolojik aletlerin dershanedeki sınıflarda kullanılmadığını (%89.9) ifade etmesi (Tablo 5) bu işten önemli paralar kazanan dershanelerle ilgili üzerinde durularak düşünülmesi gereken bir durumdur. Bilindiği gibi dershanedeki sınıfların büyük bir çoğunluğunda tepegöz, slâyt makineleri veya bilgisayarla ders işleme yaygın değildir. Öğretmenler sadece sıralardan ve yazı tahtasından oluşan bir sınıfta özet halinde o günkü konuyu anlatmaktadırlar. Daha sonrasında hemen soru çözmeye geçmekte ve soru tipleri üzerinde durmaktadırlar. Aslında öğrencilerin ezberle ve çeşitli soru çözme teknikleriyle ÖSS'yi kazanmasını hedef alan bu sisteme Büyükbaş

(1997) ve Morgil, Yılmaz, Seçken ve Erökten (2000) de yaptıkları çalışmalarla dikkat çekmişlerdir. Üniversiteye Giriş Sınavı mevcut şekliyle öğrencinin önünde bir problem olarak durdukça özel dersanelerde sadece ÖSS'yi kazandırmayı hedef alan öğretim tekniklerinin değişmemesi de normaldir. Ancak günümüzde özel dersanelerde değişmeyen öğretim tekniklerine karşılık MEB okullarında teknolojinin yaygınlaştırılmaya çalışıldığı, öğretimde görselliğin daha da öne çıkarılarak oldukça önemli gelişmelerin kaydedildiği görülmektedir. Ancak okullarda verilen eğitime alternatif olarak ortaya çıkan dersanelerde söz konusu teknolojinin mümkün olduğunca az kullanılmasına rağmen dersaneye devam etmekte olan öğrencilerin özel dersanelere gitmeyi “hala olmazsa olmaz” görmeleri (Tablo 5) eğitim sistemimizde “biz nerede yanlış yapıyoruz?” sorusunun cevaplanmasını zorunlu kılmaktadır.

Çalışmada “Dershanede aldığınız biyoloji dersi son sınıfta aldığınız biyoloji dersine katkı yapıyor mu?” sorusu karşılıklı görüşmelerde öğrencilere sorulmuş ve öğrencilerin “ÖSS’de çıkan soruların ortaöğretimin ilk iki senesine dağıldığı ve bu yüzden dershanede aldıkları biyoloji dersinin son sınıfta aldıkları biyoloji dersine fazla bir katkı sağlamadığını” düşündükleri ortaya konulmuştur. Aradan geçen bir yıllık sürede (2006 yılında) değiştirilerek ilk defa uygulanan ÖSS öğrencilerin lise hayatları boyunca karşılaştıkları tüm konuların sınavda sorulması esasına dayandırılmıştır (Özel Türk koleji, 2007). Sonuçta bu çalışmada da ÖSS’deki değişiklik öncesi ortaya çıkarılıp dikkat çekilen problemler OSYM tarafından giderilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin üzerinde durduğu diğer bir konu da Türkçe’yi daha iyi kullanan öğretmenlerin dersinin daha iyi dinlendiği ve anlaşıldığıdır. Bu noktada dersanelerde çalışan biyoloji öğretmenlerin Türkçe’yi iyi kullanan ve diksiyonu iyi olanlar arasından seçilmesi ticareti ve kazanmayı esas kabul eden dersaneler için beklenen ve olması gereken bir durumdur. Ancak bu duruma MEB’na ait okullarda dikkat edilmesi ve öğretmen seçiminin buna göre yapılması mevcut durumda söz konusu değildir. Ancak eğitime yönelik hangi kurumda olursa olsun öğrencilerin, dersi anlayıp bilgiyi zihinlerinde yerleştirilmesini sağlayan, öğrenci-öğretmen iletişiminin en önemli aracı olan dilin doğru ve yerinde kullanılması eğitim kalitesini de arttıracaktır. Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin dil ve diksiyon bakımından yeterliliğini ölçecek bir çalışma bu durumu daha açık bir şekilde ortaya koyacaktır.

Sonuç olarak özel dershane ile ilgili öğrencilerde;

“1. Özel dershanenin, öğrencileri zayıf oldukları ders ve konularda yeterli derecede yetiştirebildiği.

2. Özel dershanenin ilk ve ortaöğretimdeki bazı eksiklikleri tamamlayarak öğrencileri Üniversiteye Giriş Sınavına yeterince hazırlayabildiği.”

kanılarının yaygın olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlara göre özel dersanelerin olmazsa olmaz olarak görülmesinin önüne geçilebilmesi için MEB’na ait okullarda öncelikle, etkin bir rehberlik ve yönlendirme sistemiyle öğrencileri yeterli düzeyde bilgilendiren, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini eğitim süresi boyunca çok yönlü bir süreçle değerlendiren, öğrencinin okul içerisinde göstereceği performansa dayalı, okul dışı öğrenmeye ihtiyaç duymayacak ve OSS kaygısını en aza indirebilecek bir yapının oluşturulması zorunludur.

ÖNERİLER

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar ışığında MEB’e ait okullarda daha etkili bir biyoloji öğretimi ve özel dersanelere yönelik yapılması gerekenler ile ilgili aşağıdaki öneriler öngörülmüştür:

✓ Türk Milli Eğitim’i açısından ilk ve ortaöğretimde öğretmen değerlendirilmesi ile ilgili ölçütler yeniden gözden geçirilmelidir. Örneğin; yeterli alan bilgisi ve eğitim

pedagojisine sahip öğretmenlerin özel okul ve dershanelere yöneliminin engellenmesi gerekir. Bunun için başarılı öğretmenler okul içerisinde sınıflarında gösterecekleri performanslarına göre ödüllendirilmeleri ve mesleğinde gerekli performansı gösterme konusunda yetersiz olan öğretmenlerden farklı hale getirilmelidir.

✓ Ortaöğretim ve üniversiteye giriş sınavlarının öğrencilerin geleceği için çok önemli olması nedeniyle ilköğretim ve ortaöğretim müfredatlarındaki biyoloji konularının hazırlanmasında ve uygulanmasında bu sınavlara göre gerekli değişiklikler yapılmalı ve öğrencilerin özel ders alma, dershanelere gitme gibi gereksinimleri kaldırılmalı, tüm öğrencilere eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Dolayısıyla dershanelerin ÖSS’de etkin görülen ve başarı için vazgeçilmez oldukları inancı okullardaki eğitimin doğru stratejilerle uygulanması sonucu zamanla ortadan kalkacaktır.

✓ Günümüzün değişen eğitim şartlarına ve ihtiyaçlara uyum için hizmet içi eğitimlerle yetiştirilmeye çalışılan öğretmenlerden değişen eğitim şartlarına uyum göstermeye direnen, yeniliklere ayak uydurma konusunda ilgisiz kalanlara gerekli yaptırımlar mutlaka uygulanmalıdır.

✓ Ceyhan ve Karagölge (2004)’ye göre okullarda çalışan bir öğretmenin yasal olmadığı halde bir dershanede çalışması ve burada daha başarılı olması düşündürücüdür. Bu problem yasal yaptırımlarla ücret iyileştirmelerinin paralel uygulanmasıyla çözümlenebilir.

✓ Dershanelerde biyoloji öğrenmeye katkısı olduğuna inanılan etüt ve rehberlik hizmetleri daha etkin bir şekilde okullarda da kullanılabilir hale getirilmelidir.

✓ Öğrenciler okullarda psikolojik olarak üniversiteye giriş sınavına hazırlanmalı, sınav sistemi öğrencilere çok iyi tanıtılmalıdır. Ayrıca öğrencilerin test tekniği, zamanı doğru kullanma ve çalışma sistemini konusunda yetkin ve pratik olmaları sağlanmalıdır.

✓ Okul içinde öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli iletişimi arttırılmalıdır. Özellikle öğrenci velilerinin öğrenci eğitimi ile ilgili öğretmen ve okul yöneticileri ile daha sıkı ilişki içerisinde olması sağlanmalıdır.

✓ Okullarda da dershanelerde olduğu gibi sınıflar seviye tespit sınavları ile şekillendirilmeli, mümkün olduğunca aynı sınıflarda birbirine yakın seviyelerdeki öğrencilerin olmasına dikkat edilmelidir. Sınıf mevcudunun 15–20 arasında olacağı sınıflar arasında ki seviye farklılığı öğretmen kurulu ile karar verilebilecek farklı uygulamalarla kapatılmaya çalışılmalıdır. Dönem sonlarında yapılacak sınavlar ile farklı seviyelerdeki sınıflar arasında öğrenci de geçişi sağlanmalıdır.

✓ Öğrencilerin ilköğretim 1. kademedan itibaren sürekli izlenerek ilgi ve yetenekleri tespit edilmeli, 2. kademedan itibaren daha başarılı olabilecekleri alanlara yönlendirilmeli, ortaöğretimde de yönlendirildikleri alanlarda eğitimlerini sürdürerek Üniversiteye Giriş Sınavlarına hazırlanmalı veya mesleki ve teknik eğitim alarak hayata gerçek anlamı ile yetişerek atılmaları sağlanmalıdır. Bu durum üniversite kapısında yığılmayı önleyecek, ortaöğretimle birlikte yetişmiş insan gücünü topluma kazandıracaktır.

KAYNAKLAR

- ATO (2004). Dersaneler Dosyası. Ankara Ticaret Odası (ATO). <http://fireball.atonet.org.tr/turkce/bulten/bulten.php3?sira=272>, 17.06.2005.
- Aslan, M. (2004). Eğitim Sisteminin Kapanmayan Yarısı Yüksek Öğretime Geçiş. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 37-51. http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_16/05_aslan.pdf, 19.10.2007.
- Atav, E. & Morgil, İ. (1999). 1974-1997 Yıllarında ÖSYM Tarafından Sorulan Biyoloji Sorularının Değerlendirilmesi. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 24-29.
- Bayırlı, M., Sürücü, A. & Öçsoy, İ. (1994). Özel öğretim kurumlarından dersane programının işlerliği ve fen dersleri öğretiminde çözüm önerileri. *I. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, 85-94.
- Büyükbaş, N. (1997). Özel Dershaneler ve Türk Eğitim Sisteminin Genel Amaçları. *Çağdaş Eğitim Dergisi* (Şubat), 229, 23-25.
- Ceyhun, İ. & Karagölge, Z. (2004). Özel Dershanelerin Kimya Öğretimine Katkıları. *Çağdaş Eğitim Dergisi* (Nisan), 308, 13-19.
- Dikici, R. & Işık, C. (2001). Özel Dershanelerin Matematik Öğretimindeki Yeri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 9(1), 157-164.
- Eğitim Sen (2007). 2007-2008 Eğitim-Öğretim Yılı Başında Eğitimin Durumu (Eğitim Sen Genel Başkanı Alaaddin DİNÇER'in "2007-2008 Eğitim-Öğretim Yılı Başında Eğitimin Durumu" başlıklı basın toplantısı metni, 12 Eylül 2007). *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası Eğitim Sen*, s.8, www.egitimsen.org.tr, İnternette alınış tarihi: 20.10.2007.
- Ekici, G. (2005). Lise Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 82-90.
- Gençdoğan, B. (2002). Kasabada Yaşayan Lise Öğrencilerinin Üniversite Sınavı Öncesi Sınav Kaygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İnönü Üniv. Eğitim Fak. Dergisi* (Güz), 3(4), 45-47.
- Güvercin, G. (2005). Özel dershanelerde ve MEB'e bağlı okullarda öğretmenlik yapan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleği ile ilgili tutumlarının karşılaştırılması, özel dershanelerde öğrenim gören lise-3 öğrencilerinin dershaneye ilişkin görüşleri. *XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi*'ne sunulan yayınlanmamış bildiri. (28-30 Eylül), Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Gök, F. (2006). Üniversiteye Girişte Umut Pazarı: Özel Dershaneler. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi* (Yaz), s.102-110. <http://www.acikradyo.com.tr/i/img/text/OzelDershane.htm>, 05.10.2007.
- Gökçora, İ. H. (2006). Şiddetli akıntıya karşı Türkiye'nin bilime kavuşması: bilinçli, nitelikli ve yaygın eğitim! *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık 4. Ulusal Sempozyumu* (17 Kasım), 13-18, Ankara. <http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uvf/tip/sempozyum4/page13-18.pdf>, 19.10.2007.
- Kete, R., OK, G. & Özdemir, A. (1998). Dershane ve okullarda biyoloji eğitiminin karşılaştırılması. *III. Ulusal Fen Bilgisi Sempozyumu*, Trabzon.
- Köse, M. R. (1999). Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 51-60.
- McMillan, J.H. & Schumacher, S. (2006). *Research in Education: Evidence-Based Inquiry (Sixth Edition)*. Pearson, London.
- MEB (1995). *Yaygın eğitim kurumları döküm tablosu*. APK, Ankara.
- MEB (2007). *MEB İstatistikleri 2007*. MEB Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü, Ankara.

- Morgil, İ., Yılmaz, A., Seçken, N. & Erökten, S. (2000). Üniversiteye Giriş Sınavında Özel Dershaneler ve Öz-De-Bir Tarafından Uygulanan ÖSS Deneme Sınavlarının Öğrenci Başarısına Katkısının Ölçülmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 19, 96–103.
- Morgil, İ., Yılmaz, A. & Geban, Ö. (2001). Özel Dershanelerin Üniversiteye Girişte Öğrenci Başarılarına Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 21, 89–96.
- Okur, M. & Dikici, R. (2004). Özel Dershaneler İle Devlet Okullarının “Kartezyen Çarpım -Analitik Düzlem ve Bağntı” Konularındaki Bilgi ve Becerileri Kazandırma Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 417–426.
- Ortaş, İ. (2006a). ÖSS Sınavı Çıkmazı ve Dershane Sektörü. <http://turk.internet.com/haber/yazigoster.php3?yaziid=15754>, 19.06.2006.
- Ortaş, İ. (2006b). Eğitim Sistemimiz ve Öğrenci Seçme Sınavı Sonuçları. http://strateji.cu.edu.tr/EGITIM/pdf/ortas_01.pdf, 15.02.2006.
- Özdemir, C. (2001). İlköğretim Okullarında İkinci Kademe Öğrencilerinin Fen Öğreniminde Özel Dershanelerin Yeri Üzerine Bir Araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 9(2), 411–418.
- Özel Türk Koleji (2007). *Öss Sınav Sistemi*. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi, <http://www.ozelturkkoleji.com/cigli-anadolu/pdf/osssinav.pdf>, 21.10.2007.
- Şirin, H. (1998). *Özel Dershanelerin Genel Görünümü ve Öğrenci Görüşleri (Ankara İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şirin, H. (2000). Eğitim sisteminde özel dershaneler. *Eğitim Yönetimi*, 23, 387–410.
- Turan, İ. & Alaz, A. (2007). Özel Dershanelerde Coğrafya Öğretiminin Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 279–292.
- Uğur dershanesi (2007). ÖSS'de Konularına Göre Soru Dağılımları. http://www.ugurdershanesi.com.tr/haber.php?HABER_ID=409&OZ=0, 21.10.2007.
- Umay, A. (2000). Matematik öğretiminde okul ve dershane eğitiminin karşılaştırılması. *IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi*, Ankara.
- Yılmaz, A. (1997). Ülkemizde özel dershanelerin kimya eğitimine katkıları öğrenci ve veli görüşleri. *XI. Ulusal Kimya Kongresi Kongre Özetleri Kitapçığı*. (16–20 Haziran), s.678, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi.



A Study On The Reason Why Students Being Prepared To University Entrance Examination Prefer The Private Courses Named “Dershane” And Status Of Biology Instruction At Private Courses

Selâmi YEŞİLYURT ¹

¹ Assist. Prof. Dr., A.Ü. Kâzım Karabekir Education Faculty, Biology Education, Erzurum-TURKEY

Received: 22.12.2005

Revised: 01.01.2008

Accepted: 12.02.2008

The original language of article is Turkish (v.5, n.2, August 2008, pp.95-109)

Keywords: Biology Teaching, Private Courses, University Entrance Examination, Ministry of National Education, School

SYNOPSIS

INTRODUCTION

The necessary measures cannot be taken to be able to fix balance of preferment and request between secondary and higher education in Turkey, which has brought about increasing more and more accumulations at out of the university (Büyükbâş, 1997; Köse, 1999). However, the efforts of persons and institutions regarding education about increasing students' achievements at University Entrance Examination and ensuring their getting ahead in this competition have directed students towards alternatives out of the schools. These lookouts gave rise to occurring “Preparing Courses for University Entrance Examination” or “Private Courses named ‘dershane’ ” in Turkey and increasing quickly their numbers (MEB, 1995; Büyükbâş, 1997; Köse, 1999; Gençdoğan, 2002; Ortaş, 2006a; Eğitim Sen, 2007; Turan & Alaz, 2007).

The quality of education at private courses has been continually discussing. Some investigations have indicated that private courses are insufficient by itself without schools about preparing University Entrance Examination, and thus, private courses may cause malfunctions by creating irregularities in education and instruction (Kete, Ok & Özdemir, 1998; Umay, 2000; Aslan, 2004; Gök, 2006; Gökçora, 2006; Ortaş 2006b). But yet, some researches in which opinions of students and parent were expressed have also emphasized that private courses contribute perceptibly education towards achievement especially in ÖSS examination (Yılmaz, 1997; Morgil, Yılmaz, Seçken & Erökten, 2000; Morgil, Yılmaz & Geban, 2001; Ceyhun & Karagölge, 2004; Ekici, 2005; Ortaş, 2006a; Turan & Alaz, 2007).

A study towards determining the reason why students being prepared to University Entrance Examination prefer the private courses and what is the status of biology

instruction at private courses will set light that what kinds of measures should be taken in state schools regarding private courses. Besides, such a study will importantly contribute to improve biology instruction by finding out deficiencies in state schools.

THE PURPOSE OF THE STUDY

The purpose of this study is to determine the reasons why students being prepared to University Entrance Examination prefer the private courses and situation of biology instruction at private courses. The research questions are given below;

- a. What are students' education periods in private courses?
- b. What is existing school situation of students who attend private course?
- c. What is the most important reason for students' attending to a private course?
- d. What are students' criterions about choosing the private course?
- e. What are students' opinions about biology instruction in private courses?

METHODOLOGY

Survey method was used in study.

a- Samples

The samples of research are a group of 151 persons who were randomly selected among students attending biology instruction programme of 4 private courses in Erzurum (Turkey).

b-Data Collecting Tools and Analysis Techniques

In this survey study (McMillan & Schumacher, 2006), the data were collected by using questionnaire and semi-structured interviews.

The questionnaire was applied a questionnaire including Likert type and semi open-ended questions. In addition, totally 20 students (5 students from each of the private courses) were interviewed.

The reliability analysis of data was calculated by using SPSS 12.0 statistical program. Cronbach Alpha value of questions in Likert scale was calculated 0.72. This study was applied in the second semester of 2004-2005 education period.

Frequency analysis was used by means of SPSS 12.0 statistical program.

CONCLUSIONS AND DISCUSSION

According to the results, it was found out that students had following opinions;

- “1. The private course can train students in sufficient level regarding lessons and subjects where they are insufficient.
2. The private course can prepare students to University Entrance Examination by completing some deficiencies during primary and secondary education.”

According to these results, in schools depending on ministry of education, It has to be constructed a structure that informs sufficiently to students with an efficient guidance and directive system for impeding private courses' being known as necessarily. This structure also evaluates students' interests and capabilities with a versatile period along education term and depends on students' performance which they exhibit in school. Besides, this structure doesn't need to learn out of school and it can decrease OSS anxiety to minimal level.

SUGGESTIONS

According to results of study, the following suggestions are proposed;

- ✓ The criteria regarding evaluating of teacher in primary and secondary education should be reviewed in terms of Turkish National Education.
- ✓ The teachers who resist according to today's changing conditions and necessities in addition to be indifferent about falling in step novelties should be absolutely exposed to necessary suctions.
- ✓ When the biology subjects in the curriculum of secondary education are prepared and applied, relative to University Entrance Examination, the necessary changes should be done.
- ✓ Preliminary study and guidance services which are believed to contribute biology learning in private courses should be more effectively implemented in schools.

REFERENCES

- Aslan, M. (2004). Eğitim Sisteminin Kapanmayan Yarası Yüksek Öğretime Geçiş. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 37–51.
http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_16/05_aslan.pdf, İnternette alınış tarihi: 19.10.2007.
- Büyükbaş, N. (1997). Özel Dershaneler ve Türk Eğitim Sisteminin Genel Amaçları. *Çağdaş Eğitim Dergisi* (Şubat), 229, 23–25.
- Ceyhun, İ. & Karagölge, Z. (2004). Özel Dershanelerin Kimya Öğretimine Katkıları. *Çağdaş Eğitim Dergisi* (Nisan), 308, 13–19.
- Eğitim Sen (2007). 2007–2008 Eğitim-Öğretim Yılı Başında Eğitimin Durumu (Eğitim Sen Genel Başkanı Alaaddin DİNÇER’in “2007-2008 Eğitim-Öğretim Yılı Başında Eğitimin Durumu” başlıklı basın toplantısı metni, 12 Eylül 2007). *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası Eğitim Sen*, s.8, www.egitimsen.org.tr, İnternette alınış tarihi: 20.10.2007.
- Ekici, G. (2005). Lise Öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavına (ÖSS) Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 82–90.
- Gençdoğan, B. (2002). Kasabada Yaşayan Lise Öğrencilerinin Üniversite Sınavı Öncesi Sınav Kaygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İnönü Üniv. Eğitim Fak. Dergisi* (Güz), 3(4), 45–47.
- Gök, F. (2006). Üniversiteye Girişte Umut Pazarı: Özel Dershaneler. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi* (Yaz), s.102–110.
<http://www.acikradyo.com.tr/i/img/text/OzelDershane.htm>, İnternette alınış tarihi: 05.10.2007.
- Gökçora, İ. H. (2006). Şiddetli akıntıya karşı Türkiye’nin bilime kavuşması: bilinçli, nitelikli ve yaygın eğitim! *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık 4. Ulusal Sempozyumu* (17 Kasım), 13–18, Ankara.
<http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uv/tip/sempozyum4/page13-18.pdf>, İnternette alınış tarihi: 19.10.2007.
- Kete, R., OK, G. & Özdemir, A. (1998). Dershane ve okullarda biyoloji eğitiminin karşılaştırılması. *III. Ulusal Fen Bilgisi Sempozyumu*, Trabzon.
- Köse, M. R. (1999). Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 51-60.
- McMillan, J.H. & Schumacher, S. (2006). *Research in Education: Evidence-Based Inquiry (Sixth Edition)*. Pearson, London.
- MEB (1995). *Yaygın eğitim kurumları döküm tablosu*. APK, Ankara.
- Morgil, İ., Yılmaz, A., Seçken, N. & Erökten, S. (2000). Üniversiteye Giriş Sınavında Özel Dershaneler ve Öz-De-Bir Tarafından Uygulanan ÖSS Deneme Sınavlarının Öğrenci Başarısına Katkısının Ölçülmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 19, 96–103.
- Morgil, İ., Yılmaz, A. & Geban, Ö. (2001). Özel Dershanelerin Üniversiteye Girişte Öğrenci Başarılarına Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 21, 89–96.
- Ortaş, İ. (2006a). ÖSS Sınavı Çıkmazı ve Dershane Sektörü.
<http://turk.internet.com/haber/yazigoster.php3?yaziid=15754>, İnternette alınış tarihi: 19.06.2006.

- Ortaş, İ. (2006b) Eğitim Sistemimiz ve Öğrenci Seçme Sınavı Sonuçları. http://strateji.cu.edu.tr/EGITIM/pdf/ortas_01.pdf, İnternette alınış tarihi: 15.02.2006.
- Turan, İ. & Alaz, A. (2007). Özel Dershanelerde Coğrafya Öğretiminin Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 279–292.
- Umay, A. (2000). Matematik öğretiminde okul ve dershane eğitiminin karşılaştırılması. *IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi*, Ankara.
- Yılmaz, A. (1997). Ülkemizde özel dershanelerin kimya eğitimine katkıları öğrenci ve veli görüşleri. *XI. Ulusal Kimya Kongresi Kongre Özetleri Kitapçığı*. (16–20 Haziran), s.678, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi.